СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК XLIX. Ч. 224. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 29. вересня 1941. No. 224. Jersey City, N. J., Monday, September 29, 1941. Vol. XLIX

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

НАДБАННЯ: ОСОБИСТІ Й ГРОМАДСЬКІ

В канадійськім часописі „Український Робітник" (з 19. вересня) пише Анна Арабська в статті п. н. „Вирозуміння людського життя" між іншим про ріжницю між особистим і громадським надбання. У тих заввагах є багато слушности. Ось вони:

„В нас, українців, є дуже мало розвинений змисл пошани громадського майна й, назагал, дуже маленьке почуття громадського обовязку. Коли вглибимося в українську характеристику, то побачимо, що переважаюча часть наших людей, коли щось роблять на громадськім полі, то в них поза їх громадськими виступами дуже часто криється якась їхня особиста ціль. І тому одна з найбільших причин, чому наш нарід в Европі є нині без держави, це те, що в нас, у великій мірі, дуже часто громадський обовязок уживається, як інструмент для особистої користи. У нас є більша любов до особистого надбання, як до надбання й будови громадської. Всі народи на світі мають стільки духового й матеріяльного добра, скільки зусиль і енергії вони зуміли вложити в свою національну скарбницю.

„Розуміється, що не всі народи мають таке саме поле й такі самі обставини до праці. Не всі народи в своїм історичнім процесі мали однакові нагоди й сприяючі обставини. Та мусимо собі сказати правду в очі, що наш нарід мав багато сприяючих історичних моментів, яких не вмів використати. Лише тому наш нарід не вмів використати сприяючого часу, що дуже часто не міг усвідомити собі своїх громадських завдань, як рівнож не був готовий у сприяючий мент кинути свої особисті надбання й своє життя в жертву для громадської справи. Треба розуміти ріжницю між надбанням особистим і громадським. Треба вже раз нашим людям зрозуміти, що не тільки особисте надбання є великої ваги. Треба глибоко розуміти, що кожна людина мусить жити; але, що мусить жити, розвиватися, поступати вперед і нарід, що до нього належимо. Глибоке громадське вирозуміння мажуть мати тільки ті люди, що мають спромогу заробляти на своє життя. Люди, що такої змоги не мають, не можуть розуміти вартости й громадських матеріяльних надбань.

„Коли глянемо в історію людства, то побачимо, що всі старинні, середньовічні й сучасні осередки культури виростали там, де люди мали невеликі труднощі за хліб щоденний. Людина хочби найбільше ґеніяльна, нічого із своєї мудрости негодна видати там, де вся праця йде на щоденний хліб. А коли людина не має сили й спромоги заробити собі на кусок хліба чесним способом, вона в боротьбі за існування пускається й на нечесний спосіб, бо „потопаючий хапається й за бритву". Серед обставин, де міліони людей змушені боротися, чесним і нечесним способом за хліб насущний, там громадський поступ або дуже мізерний або й цілком неможливий. Отже, щоб люди могли працювати для громадської справи, їх особисте життя мусить бути забезпечене. Тіж люди, що мають забезпечене особисте життя, є встидом і ганьбою, коли вони не можуть чи не бажають розуміти громадського обовязку, — коли вони використовують громаду для своєї особистої захланности".

Не Виховуймо Себелюбів Ні Нездарів!

Може дехто завважав, як то вже при вихованні немовлятка роблять батько-мати багато промахів. Дитина вередує і без причини кричить, бо хоче, щоб її забавляти, а вже всі припадають коло неї, забавляють, „зірку з неба" здіймають. Так дитина набирає злих норовів і впертости, які пізніше вже тяжко викорінити.

Так не робіть. Якщо дитина здорова, то не треба звертати уваги на її крик, нехай покричить. Так змалку привчайте, що не всі її забаганки сповняться.

Або нераз буває таке, що мала дитина вдариться через власну неувагу, а вже всі домашні шукають виновника болю: бють нерозумну лавку чи стіл, до якого вдарилася дитина, жалують, хухають, завязують „бубу". А дитину треба вчити й потерпіти, не робити її самохіть плаксивою нездарною.

Багато є дітей боязких, а боязливість то хиба, яку треба поборювати. На це також є спосіб. Показувати, що в темній хаті нема нічого такого, чого можна боятися. Також треба діти призвичаювати до звірят, до купелі в ріці; треба навчити їх розмовляти сміливо, хоч чемно, з чужими людьми. Не треба в ніякому разі лякати дітей, не оповідати їм ніяких страшних історій.

Нераз завважуємо, що дитина щось відчуває так сильно, що вона нагло почервоніє, або зблідне, часом дрожить, або плаче, а часом навіть і зомліє.

Такі нагальні почування, як радість, гнів, захоплення, побуджують дитину і розбурхують — інші знов як: сум, тривога, розпука, — обезсилюють.

Коли ці почування є занадто сильні, шкодять здоровлю дитини і тілесному і душевному. Вони потрясають нерви і викликають неправильний обіг крови. Від того потім бувають ріжні хвороби серця і нервів. Тому треба своїм впливом злагіднювати і гальмувати надто сильні почування у дітей. Розвивати у дитини розум, навчати її все розібрати спокійно розумом, виробити у неї волю і так пристособити її до того, щоб панувала над собою.

Гнів, загонистість повинні батьки самі у себе міркувати. Повинні гальмувати свої власні вибухи злости, чи радости, не давати дітям злого приміру.

Щоб діти могли себе гальмувати і панувати над собою, треба їх змалку призвичаювати, щоб терпеливо зносили прикрости й біль.

Також треба дитину вчити вірити у свої власні сили. Не вмовляти в дитину, що вона слабосильна і нічого не зможе сама вдіяти. Заправляти дитину до того, щоб вперто поборювала всякі труднощі і до кінця виконувала те, що або ми їй, або вона сама собі постановила за завдання зробити.

Діти мусять також звикнути до того, що в житті треба відмовити собі неодної річи, неодної приємности, щоб іншим зробити приємність, чи когось обдарувати. Змалку треба дітей привчати дарувати щонебудь, якусь свою малу дрібничку іншим, біднішим дітям. Зокрема важно, щоб діти з власних ощадностей, з того, що дістали від вас, або й заробили вже денебудь, давали лепту на добродійні й інші народні цілі.

Зачинаймо Працю Від Себе

Тепер часто можна почути серед наших людей, що ніхто нічого не робить. На зборах, у приватній розмові, на вулиці, вдома, під церквою, всюди підноситься такий закид. Ось так нарікаючи, стараємось зложити всю вину на когось іншого, звичайно на наших провідників.

Нарікання є і серед жінок. Але мало є таких, щоб те, що „ніхто нічого не робить", застосували вперше чергу до себе. Тому спитаймо себе, яку то роботу ми виконуємо? Чи сповняємо ці обовязки, які на нас накладають теперішні важкі часи, як супроти Америки, так і супроти поневоленої України? Чи купуємо бонди для оборони краю? Чи помагаємо в праці Американського Червоного Хреста? Чи працюємо для єдности краю? Отсе питання, які ми повинні собі не тільки ставити, але також давати на них відповідь.

А коли мова про нашу працю для поневоленого українського народу, то замісць нарікати на інших, ми перші повинні давати приклад цього, як помагати тепер Україні, та як тепер розуміти наші завдання супроти неї. А ці завдання є такі самі, які були в останніх десятках літ. Є хіба та ріжниця, що український нарід переживає тепер таку велику трагедію, яка повинна заставити нас до ще більшої і видатнішої акції, ніж це було досі. Наша активність повинна проявлятись далі в тому, щоб розбудовати свої жіночі організації, відбувати збори, зїзди, відчити, свята, концерти, ходити на ці збори, свята, зїзди, влаштовувати вистави народнього мистецтва та боронити чистоти української справи перед всякими явними й замаскованими ворогами визвольної ідеї України, а при тім усім збирати жертви. Бо хоча навіть ми тих жертв зараз не висилалиб на якусь ціль, то проте жертви треба збирати, бо тих жертв буде дуже потрібно. Коли ми будемо виконувати ось такі завдання, тоді в цій праці знайдемо вдоволення і внутрішній спокій. Тоді не будемо нарікати, що „ніхто нічого не робить", бо ми самі будемо працювати.

Стефанія Галичин.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

Лиш Для Жінок

Ясна, чиста хата з вікнами крізь які видно трохи зелені та шматок незадимленого неба — це мрія кожного, що живе у місті. Щоб не знать як пропадали ми за позадомашними розривками та кепкували собі з людей, що залюбки пересиджують дома — то всеж просторе, гарне мешкання має якусь притягаючу силу і кожний найде його місцем вигод та приємностей, яких цивілізованій людині ніщо не заступить. Світло, простір, чистота, повітря — це речі, що за ними шукалиб ми у першу чергу, коли вибираємо мешкання. Це прикмети здорової хати, яку хочуть запевнити усім мешканцям міст ці, що кермують їх розбудовою. Та, на жаль, це також речі, що за них треба дорого платити і люди, що таких здорових мешкань потребують найбільше, бо тяжко працюють, а мало, чи середньо заробляють, живуть по найбільшій части у тісних, темних та зле провітрюваних хатах.

Правда, дільниці модерних мешкальних домів, де за низькою ціною мож дістати хату мало що гіршу, чим найвищої кляси мешкання, виростають по всіх містах. Також одно- чи дводродинні дімки подибаєте на передмістях у такій ціні, що при середних зарібках мож без великого труду стати їх власником. Але наразі це все є лиш заповіддю, що йде до кращого, бо в один день не можна поліпшити мешканевих умовин для всіх, що цього потребують. Наразі ще великий процент людей мусить держатися старих, занедбаних дільниць міста, де непривітні, довгі „залізничі вози" з одним вікном на кілька кімнат немов на глум носять шумну назву мешкань.

Та на це не порадимо, а саме обовязком жінки є старатися з кожного мешкання, у якому прийдеться їй жити, зробити по змозі середовище доброго самопочуття, вигоди та свободи для цілої рідні. Кожна жінка старається прикрасити свою хату після власного смаку та вмістити у ній якнайбільше річей, що припали їй до вподоби. Власне із-за цього, що жінки частіше руководяться примхою хвилевого вахоплення ніж доцільністю — наші мешкання стають по короткому часі складом мало потрібних предметів, що забирають простір коштом вигляду мешкання та вигоди цих, що у ньому живуть. Ці, що з професії займаються прикрашуванням мешкання дораджують виповісти війну усім невживаним предметам, якщо хочемо наші непривітні та темні кімнати зробити місцем, де ми просиджувалиб з приємністю та направду відпочивали.

Саме тому, щоб не переладовувати міських мешкань непотрібними річами — мода впровадила цілий ряд вигідних предметів домашньої обстановки, що вміщені в один кут роблять прислугу мало-що не цілої давньої кімнати. Складаний стіл, що після їди вживається на лямпу чи книжки, бюрко з висуненої шуфляди шафки, тапчан, що на ніч розкладається на ліжко — це все предмети, що не забирають багато місця, а чудово служать потребам мешканців. Коли уладжуємо окрему спальню та кімнату до їди після давньої моди — маємо їх аж дві у мешканні, що мусять стояти без вжитку більшу частину дня. Ціла родина тоді товпиться в одній гостинній, чи як її по американськи звемо "living room," а для кого не стає місця, цей мусить іти до „мувіс", або на вулицю. Модерна метода удержування хати держиться засади, що кожна кімната має цілий день служити на вигідний вжиток мешканців. Недавно читала я, що після цих засад уладжено навіть літню хату президента у Гай Парку, і гості засідають обідати при столі, що після їди складається і під стіною держить на собі лямпу та вазу квітів.

Поза малим простором — другою болячкою міських мешкань є малий приплив до них денного світла. Коли приходимо з ясної вулиці, а хата страшить нас горними кутами — не зробить вона на нас доброго враження, хочаб господиня не знати як живо переконувала нас, що це надає хаті холодний вигляд. Кажіть малювати стіни білою краскою, не вживайте занавісок з темних матеріялів; не вішайте багато образів на стінах, по змозі старайтеся, щоб обстановка була з ясного дерева. В найчорнішому куті поставте на столику високу китицю штучних квітів найяркішої краски, що її можете подибати у склепі. Та коли вживаєте штучних квітів до прикраси мешкання — не мішайте кількох ґатунків, бо кімната буде подабати на „даймовий" склеп. Стільки до цеї справи радять фахівці. Я бачила, як одна жінка, не хотячи вішати на кухонне вікно занавіски, щоб не затемнювала кухні, прикрасила його в оригінальний спосіб: оббила довкруги раму вікна взористою листівкою з церати (oil-cloth), такою самою, що її мала на кухонних поличках.

Одна-дві вишивані серветки, чи подушка у кімнаті дуже розвеселить її вигляд. Не даром сказав хтось, що наші вишивки, це заміняне на нитку сонце, що дарує чоловікови природа, а за чим тужимо у наших непривітних міських мешканнях.

Та не забуваймо про найважніше: як не уладжувалиб ми свою хату — лишаймо у ній досить місця для людей!

* * *

Родичі забувають дуже часто про це, яке значіння для дитини має забава. Думають, що вона є цим самим, що розривка для старших: приємним заняттям, що ним радо заповняємо час, який остає по праці. Така розривка не повинна обтяжувати занадто голови чи мучити тіла, а давати найбільшу скількість приємних чи зворушливих вражінь. У дитини саме забава є цим заняттям, що відповідає праці у старших. Коли приглянемося, як дитина напружує усі свої фізичні та умові сили на це, щоб зложити колірові блочки, видрапатися на стіл, чи перетягнути крісло з одного кінця хати у другий, то побачимо, що забава не є для дитини відпочинком, лиш першою працею, що її людина виконує радо на це, щоб чогось навчитися. У пізнішому віці щораз меншу має на це охоту... Забава заставляє дитину думати, дає їй нагоду вчитися з помилок. Чим нижче впаде дитина бігаючи — тим пильніше зважатиме на перешкоди другим разом.

З віком дитина набирає у забаві прикмет, що часто заважують на її пізнішім життю; діти, що проводили забавами та зеднували других до гурту — бувають добрими провідниками та організаторами, коли виростуть. Заляканій та несмілій дитині легше визбутися цих хиб у гурті розбавлених ровесників, чим при помочі найбільш дбайливих зусиль родичів.

Діти мусять мати місце для забави. Як непогода на дворі і не можемо післати їх на грище, чи куди інде — посвятім на цей день лад у хаті для свободи та радости дітей. Нехай розтягають забавки, як лиш їм до вподоби, а кожда мама, що розуміє дитячі потреби та має трохи фантазії може привчити їх нових способів гри, щоб прогнати від дітей нудьгу сидження в кімнаті. Хто має діти, цей знає, як дуже вони люблять і вміють оцінити, коли старші долучаються як співучасники до їх гри.

Але забава у хаті не повинна перемінитися у руйнування обстановки та вводити безголовя у денний порядок. У цьому випадку мати мусить подбати, щоб енергію дітей спрямувати на їх гру та предмети для цього призначені. Дитина буде з такою самою приємністю писати на призначеній для неї таблиці, як по стіні, чи дверях. Треба лиш, щоб хтось навчив її, котре місце є для цього властивим.

К. О.

На острові Ісляндія нема ані армії, ані фльоти, також ця република не має дефициту. Ані нема там безробіття.

Щоб усунути ржу з заліза, треба натерти її парафіною, коли залізо є гаряче.

М. ЗАГІРНЯ.

ДО СЕСТЕР УКРАЇНОК

Чи чуєте, сестри українки,
Що каже нам рідний наш край:
„Зростив я діточок: тепер кожна
До спільного діла ставай!"

Ви знаєте, сестри, те діло:
Те діло, що з давна над ним
Працюють брати українці...
Чиж ми не пособимо їм?

Невжеж і тепер не пособим
Ми їм у тяжкі ці дні,
І вкупі із ними не станем
За рідний наш край до борні?

Завдання велике, святеє,
На нас накладає наш край:
І кожна з нас щиро й охотно
До цего береться нехай!

Ми мусим, щоб силу відняти
Із рук у своїх ворогів
Зростити дочок українок
І щирих вкраїнців-синів.

Отсе буде тая заплата,
Що в нас вимагає наш край.
Так нужож до праці! І кожна
Всю силу на неї віддай!